

Sygn. akt II Ca 342/15

POSTANOWIENIE

Dnia 5 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Vogt (spr.)
Sędziowie:	SSO Marian Raszewski SSO Paweł Szwedowski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Elżbieta Wajgielt

po rozpoznaniu w dniu 05 listopada 2015 r. w Kaliszu

na rozprawie

sprawy z wniosku E. P.

z udziałem A. S. , M. P. , M. W. , B. L. , H. R. , E. W.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Ostrowie W..

z dnia 10 marca 2015r. sygn. akt I Ns 1157/13

postanawia:

1. oddalić apelację,
2. zasądzić od E. P. na rzecz A. S. kwotę 160 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

II Ca 342/15

UZASADNIENIE

W. E. P. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po J. S., zmarłym (...). O., a którego stałym i ostatnim miejsce zamieszkania była S. , wskazując jako uczestników postępowania A. S. i M. P..

Postanowieniem z 27 lutego 2014 r., na podstawie art. 510 § 2 KPC, do udziału w sprawie, w charakterze uczestników postępowania, wezwano M. W., B. L., H. R. i E. W., pozostałych (obok dotychczasowych uczestników postępowania) następców prawnych żony spadkodawcy M. S..

Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 10 marca 2015 r. stwierdził, że spadek po J. S., synu J. i S., zmarłym dnia (...) w O., ostatnio zamieszkałym w S., na podstawie ustawy, wraz z wchodzącym w skład spadku udziałem w gospodarstwie rolnym, nabyli w następujących częściach:

- żona M. S., córka M. i W. w 1/2 części,

- syn A. S., syn J. i M. w 1/2 części.

Apelację od tego rozstrzygnięcia wniosła wnioskodawczyni zaskarżając postanowienie w części dotyczącej dziedziczenia udziału w gospodarstwie rolnym. Zarzuciła naruszenie prawa materialnego – art. 1059 § 1 pkt. 4 w zw. z art. LI p.w.k.c. W oparciu o ten zarzut wniosła o zmianę postanowienia w zaskarżonej części i o stwierdzenie, że wchodzący w skład spadku udział w gospodarstwie rolnym dziedziczy żona M. S. w całości i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

Uczestnik postępowania wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne i rozważania dokonane przez Sąd Rejonowy i uznaje je za własne. W takiej sytuacji gdy sąd odwoławczy orzeka na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w pierwszej instancji i aprobuje dotychczasowe ustalenia, nie musi ich powtarzać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2007 r., II CSK 18/07, Lex nr 966804; orzeczenie Sadu Najwyższego z dnia 13 grudnia 1935 r., C III 680/34. Zb. Urz. 1936, poz. 379, z dnia 14 lutego 1938 r., C II 21172/37, Przegląd Sądowy 1938, poz. 380 i z dnia 19 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 83; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2006 r., I CSK 147/05).

Jest poza sporem, że uczestnik postępowania w chwili otwarcia spadku był uczestnikiem studium doktoranckiego w Leningradzkim Instytucie (...). Niesporne jest również, że nie spełniał przesłanek wymienionych w punktach 1,2,3, i 5 art. 1059 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w chwili otwarcia spadku.

Należy więc odpowiedzieć na pytanie, czy uczestnik A. S. w chwili otwarcia spadku pobierał naukę zawodu lub uczęszczał do szkół. Jeżeli tak, to dziedziczy udział w gospodarstwie rolnym, jeśli nie to udział ten dziedziczy w całości żona zmarłego M. S..

Odpowiedzi na podobnie postawione pytanie udzielił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 1978 r. (III CZP 79/78) stwierdzając, że pełnoletni syn spadkodawcy, będący w chwili otwarcia spadku uczestnikiem studium doktoranckiego w wyższej uczelni rolniczej i utrzymujący się ze stypendium doktoranckiego, nie jest osobą pobierającą naukę zawodu ani też uczęszczającą do szkoły w rozumieniu art. 1059 § 1 pkt 4 k.c.

Jednak ani przepisy art. 1059 § 1 pkt 4 k.c. oraz § 16 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1964 r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (jednolity tekst: Dz. U. z 1972 r. Nr 31, poz. 215) nie rozstrzygają jednoznacznie przedstawionego problemu. Pierwszy z tych przepisów bowiem zawiera jedynie postanowienia ogólne. Drugi (§ 16 rozporządzenia), chociaż ma określać - zgodnie z art. 1064 k.c. - wypadki, w których pobieranie nauki zawodu lub uczęszczanie do szkół uprawnia do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, również nie daje jednoznacznej odpowiedzi na tak postawione pytanie.

Wykładnia gramatyczna § 16 powołanego wyżej rozporządzenia mogłaby uzasadniać odpowiedź pozytywną. Przepis ten bowiem stanowi, że pobieranie nauki zawodu lub uczęszczanie do szkół uprawnia spadkobierców do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, z wyjątkiem wypadku, gdy spadkobiercy osiągnęli pełnoletność i pobierają naukę w szkołach dla pracujących. Taki wypadek w niniejszej sprawie nie miał miejsca.

Takie stanowisko pozytywne nie mogłoby nasuwać zastrzeżeń, przeciwnie - trzeba byłoby uznać je za prawidłowe, gdyby zachodziły podstawy przyjęcia, że wnioskodawca, jako uczestnik studium doktoranckiego, jest osobą pobierającą naukę zawodu lub uczęszczającą do szkół w rozumieniu art. 1059 § 1 pkt 4 k.c. i § 16 powołanego wyżej rozporządzenia wykonawczego.

Sąd Najwyższy w cytowanym wyżej orzeczeniu stwierdza, że brak jest jednak podstaw do przyjęcia takiego poglądu. Biorąc bowiem pod uwagę cel regulacji należało uznać, że przepis ten mógł dotyczyć tylko osób, które nie mają przygotowania do pracy zawodowej.

Dokonując takiej interpretacji Sąd Najwyższy przyjął rozszerzającą interpretację, przepisu który stanowi wyjątek od reguły. Jest to sprzeczne z zasadą interpretacyjną, która głosi, że przepisy szczególne należy wyklądać ściśle.

Należy mieć na uwadze, że interpretacja ta pochodzi sprzed 37 lat i od tego czasu cele wprowadzonego wówczas przepisu uległy zasadniczej zmianie, jak również zmiany uległy zasady ustrojowe Państwa. Dokonując obecnie wykładni tego przepisu nie można od tych okoliczności abstrahować i należy przepis odczytywać ściśle bez powoływania się na dodatkowe przesłanki, których przepis nie zawiera po to tylko aby zrealizować dawno przebrzmiałe cele poprzedniego ustawodawcy.

Z tych też względów Sąd Okręgowy przyjmuje, że Sąd Rejonowy nie naruszył art. 1059 k.c. dokonując takiej jego wykładni jak w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Mając na uwadze powyższe należało, zgodnie z art. 385 k.p.c. orzec jak w sentencji. O kosztach orzeciono zgodnie z art. 520 k.p.c.